

Jetten mist Ruttes
niksigheid,
diens afkeer van visie

columnist Kelli van der Waals
vandaag 2

GEZOCHT

Een nieuwe
linkse leider

Welke verbinder gaat de vernieuwde idealen
van GroenLinks-PvdA aan de man brengen?
vandaag 4

Prinsessen
van de
Nederpop

S10 en Froukje zijn
perfect samen
de Verdieping 11

Egypte opent
eindelijk zijn
megamuseum

vandaag

6

Strafmaat | Na de moord op advocaat Derk Wiersum legden Nederlandse rechters tijdelijk strengere straffen op, maar alléén aan verdachten van Marokkaanse komaf.

Moord Wiersum
deed rechters
zwaarder straffen

Emiel Hakkenes
redactie binnenland

Niets menselijks is rechters vreemd: als een gebeurtenis de samenleving schokt, zijn ook zij geschokt. Dat is terug te zien in de straffen die zij uitspreken; die worden hoger. Maar niet voor iedereen. In de weken na de moord op de Amsterdamse advocaat Derk Wiersum, in september 2019, gaven Nederlandse rechters fors hogere celstraffen aan verdachten met een Marokkaanse achtergrond. Dat blijkt uit gezamenlijk onderzoek van de Universiteit van Gotenburg, de Vrije Universiteit Amsterdam en de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Ten opzichte van de periode vóór de moord vielen de straffen gemiddeld 71 procent hoger uit, wat betekent dat veroordeelden gemiddeld drie maanden langer de cel in gingen. Dit gebeurde, zo constateren de onderzoekers, uitsluitend bij verdachten van Marokkaanse komaf. Voor bijvoorbeeld Nederlandse of Turkse-Nederlandse verdachten was er geen verschil in strafmaat voor en na de moord op de advocaat.

De onderzoekers noemen dit het ‘salience effect’. Dat betekent dat de rechters onbewust extra letten op specifieke kenmerken van verdachten, doordat die kenmerken sterk in de maatschappelijke aandacht staan. Dat fenomeen is in de wetenschap al langer bekend, maar nog niet eerder in Nederlandse strafzaken onderzocht. Het onderzoek wordt binnenkort gepubliceerd in het wetenschappelijke tijdschrift *American Economic Review*.

Na de moord op advocaat Wiersum benadrukten Nederlandse media dat zijn dood te maken had met de strafzaak rond de Nederlands-Marokkaanse crimineel Ridouan Taghi. Wiersum was de raadsman van een kroongetuige die belastende verklaringen over Taghi had afgelegd. Termen als ‘mocromaffia’ deden volop de ronde in de berichtgeving rond de dood van de advocaat. Toen na een paar weken de media-aandacht voor criminelen met een Marokkaanse achtergrond weer afnam, werden de celstraffen voor Marokkaanse verdachten ook weer even lang als voor de moord.

De hogere straf trof 384 verdachten van Marokkaanse komaf die door een Nederlandse rechter tot celstraf

werden veroordeeld. Het maakte voor de hoogte van de opgelegde straf niet uit of de rechter een man of een vrouw was. Wel werden er hogere straffen opgelegd door rechters die minder ervaring hadden met zaken met een Marokkaanse verdachte.

De hogere straffen betekenen niet dat de rechters buiten hun boekje zijn gegaan. Zij hebben binnen de wet namelijk enige vrijheid om af te wegen welke strafmaat passend is

Onbewust letten rechters extra op specifieke kenmerken van verdachten

In het kort

Celstraffen voor daders van Marokkaanse komaf werden tijdelijk 71 procent hoger

Oorzaak: de grote aandacht voor de Nederlands-Marokkaanse crimineel Taghi

Onderzoekers willen meer gelijkheid in strafmaten

voor een specifieke verdachte.

Hoogleraar Olivier Marie van de Erasmus Universiteit, een van de onderzoekers, pleit ook niet voor afschaffen van die ‘straftoemettingsvrijheid’, benadrukt hij. “Maar in de nasleep van een grote maatschappelijke schok kan het geen kwaad om een collega-rechter mee te laten denken over een vonnis. Of laat een computerprogramma de strafmaat vergelijken met eerdere uitspraken. Dan kan de rechter zich afvragen of hij er zeker van is dat hij een bovengemiddeld hoge straf wil opleggen.” Volgens de onderzoekers komt dit een eerlijk proces voor iedere verdachte ten goede.

Voor de moord op advocaat Wiersum zijn in 2021 twee mannen veroordeeld tot dertig jaar cel. Die straf werd in 2023 in hoger beroep bevestigd. Beide veroordeelden zijn niet van Marokkaanse komaf.